

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 3Co/135/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1418205350
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 06. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Alexandra Hanusová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2020:1418205350.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Alexandry Hanusovej a sudcov JUDr. Romana Bolebrucha a Mgr. Patricie Skotnickej v spore žalobcu: X. S., H..U., N.: XX XXX XXX, P. XXX/A, X., zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Veronika Kubriková, PhD., s.r.o., IČO: 50 361 368, Martinčekova 13, Bratislava, proti žalovanému: L. R., L. V. XXXX/XX, X., o zaplatenie 1 687,21 eura s príslušenstvom, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV z 24.4.2019 č.k. 22Csp/248/2018-142, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom zamietajúcom výroku mení tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 1.520,96 eura do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku a vo zvyšnej časti napadnutého výroku p o t v r d z u j e.

Žalobcovi priznáva proti žalovanému plný nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu 1.687,21 eura a úroky 280,89 eura, spolu s úrokom z omeškania 5% ročne zo sumy 1.687,21 eura od 1.11.2018 do zaplatenia. Vo zvyšku žalobu zamietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 47,60% s tým, že o jej výške rozhodne súd samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku vo veci samej.

2. V odôvodnení rozsudku súd uviedol, že Poštová banka, a.s., ktorá bola pôvodným žalobcom vo veci, sa žalobou doručenou súdu dňa 23.11.2018 domáhala od žalovaného zaplatenia istiny 1.687,21 eura spolu s úrokom vo výške 979,73 eura, zmluvným úrokom 24,50% ročne zo sumy 1.687,21 eura od 1.11.2018 do zaplatenia, úrokom z omeškania 5,05% ročne zo sumy 1.687,21 eur od 1.11.2018 do zaplatenia. Žalobu odôvodnila tým, že so žalovaným uzatvorila 2.12.2013 zmluvu o úvere č. XXXXXXXXXXXX, na základe ktorej poskytla žalovanému úver 2.000 eur. Žalovaný úver riadne nesplácal a preto ho pre omeškanie s platením 21.3.2016 vyhlásil za predčasne splatný. Súd prvej inštancie uznesením z 18.3.2019 č. k. 22Csp/248/2018-118 z dôvodu postúpenia predmetnej pohľadávky pripustil vystúpenie pôvodného žalobcu z konania a vstup nového subjektu do konania na stranu žalobcu.

3. Súd prvej inštancie mal vykonaným dokazovaním za preukázané, že žalovaný uzavrel s pôvodným žalobcom 2.12.2013 zmluvu o úvere č. XXXXXXXXXXXX, ktorou sa pôvodný žalobca zaviazal poskytnúť žalovanému úver 2.000 eur s úrokovou sadzbou 24,50 % p.a. s priemernou RPMN 19,35% a žalovaný sa zaviazal ho splatiť v 72 mesačných splátkach po 57,29 eura splatných k 25. dňu v mesiaci. Súd prvej inštancie vzťah medzi pôvodným žalobcom a žalovaným založený zmluvou o úvere posúdil ako spotrebiteľský. Ďalej zistil, že v dôsledku nesplnenia povinnosti riadne a včas splácať poskytnutý úver, právny predchodca žalobcu doručil žalovanému dňa 23.2.2016 výzvu na splatenie dlžnej časti

úveru vo výške 286,01 eura a upozornil ho na možnosť zosplatnenia úveru. Pretože žalovaný na výzvu nereagoval, právny predchodca žalobcu oznámil žalovanému listom z 21.3.2016, že vyhlasuje mimoriadnu splatnosť úveru a zároveň ho vyzval na úhradu dlžnej sumy 2.007,75 eura.

4. Súd prvej inštancie vychádzal z preukázaného, že žalovaný dlžnú sumu napriek opakovaným výzvam žalobcovi neuhradil a s poukazom na ustanovenia § 497 Obchodného zákonníka, § 52 ods. 1 až ods. 4, § 524 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 1 ods. 2, § 2 písm. a), b), d), § 9 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“), žalobe v časti 1.968,10 eura vyhovel. Priznaná suma pozostávala z nesplatenej istiny ku dňu zosplatnenia úveru v sume 1.687,21 eura a úroku z úveru ku dňu zosplatnenia úveru v sume 280,89 eur. Nakoľko sa žalovaný dostal s plnením peňažného dluhu do omeškania, súd prvej inštancie mu uložil podľa ustanovenia § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 nariadenia č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov aj povinnosť zaplatiť žalobcovi úroky z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 1.687,21 eura od 1.11.2018 až do zaplatenia. Návrh na priznanie úrokov z omeškania prevyšujúcich zákonný úrok zamietol, nakoľko v tejto časti nárok dôvodný nebol.

5. Úroky vo výške 24,50% ročne zo sumy 1.687,21 eur od 1.11.2018 do zaplatenia a úroky z úveru vo výške 698,84 eur, súd prvej inštancie žalobcovi nepriznal s poukazom na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove z 30.6.2015 sp. zn. 6Co/190/2014, podľa ktorého splácanie úveru v splátkach na strane veriteľa vyvoláva stav absencie požičanej sumy istiny, ktorá sa iba postupne vracia a spláca a za tento stav nedostatku a úverovania patrí veriteľovi úrok. Iný stav je podľa názoru súdu prvej inštancie príznačný pre predčasné a mimoriadne zosplatnenie úveru, pri ktorom veriteľovi vzniká nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru a zaplatenie úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatnenia úveru. Za takejto situácie by veriteľ mal vyvinúť úsilie smerujúce ku skorému vráteniu peňažných prostriedkov a právny poriadok mu po mimoriadnom zosplatnení úveru poskytuje viaceré právne prostriedky na vymáhanie jednorazovo zosplatennej pohľadávky. Ak teda nastal stav, keď spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol spotrebiteľ vystavený všetkým sankčným mechanizmom smerujúcim k vynúteniu splnenia povinnosti a veriteľ by naďalej inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil.

6. Súd prvej inštancie na základe uvedeného dospel k záveru, že ak jednorazovým zosplatením úveru vzniká spotrebiteľovi povinnosť jednorazovo vrátiť úver, navýšený o kapitalizované úroky ku dňu zosplatnenia počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa, ide o protiprávny stav založený jednostranným sankčným predčasným zosplatením úveru. Uviedol, že s protiprávnym stavom sa prirodzene spájajú výhradne sankcie, nikdy sa však s ním nebudú spájať odplatné plnenia dané stavom *lege artis*, a teda stavom oprávneného držania peňažných prostriedkov podľa podmienok spotrebiteľskej zmluvy. Ak existuje zmluvná úprava, podľa ktorej sa účastníci zmluvy dohodli, že veriteľ bude mať aj po mimoriadnom zosplatnení úveru nároky, ktoré by mu patrili pri riadnom splácaní úveru je takáto dohoda na škodu spotrebiteľa a neprijateľne odchylná od zákona a podľa ustanovenia § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, resp. podľa § 53 ods. 1 a 5 Občianskeho zákonníka, je absolútne neplatná. V tejto súvislosti poukázal aj na rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 15.11.2018 č.k. 9Co/168/2017-108 a na stanovisko občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Bratislave č. 1/2019.

7. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP v spojení s jeho § 262 ods. 1. Keďže z uplatňovaných 2.666,94 eur s príslušenstvom bolo žalobcovi priznaných 1.968,10 eura s príslušenstvom, úspech žalobcu v pomere k žalovanej pohľadávke bol 73,80%. Po odrátaní úspechu žalovaného od úspechu žalobcu súd priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 47,60% (73,80% - 26,20%).

8. Proti rozsudku súdu prvej inštancie v časti, v ktorej súd žalobu vo zvyšku zamietol a vo výroku o náhrade trov konania podal žalobca odvolanie a žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie, prípadne ho zmeniť a žalobe vyhovieť v plnom rozsahu. Odvolanie odôvodnil tým, že neboli splnené procesné podmienky na konanie vo veci, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a že rozhodnutie vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci.

9. Žalobca namietal, že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné a arbitrárne, pretože nie je zrejmé, z akého právneho predpisu súd vychádzal pri vyvodení záveru, že po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru nemá nárok na dohodnuté zmluvné úroky. Uviedol, že výkladom ustanovenia § 16 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch a contrario vyplýva, že ak dôjde k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru veriteľom pre porušenie platobnej disciplíny dlžníka, veriteľ by mal mať zachované právo na vrátenie peňažných prostriedkov spolu s dohodnutým úrokom až do splatenia úveru. Rovnako z jazykového výkladu ustanovenia § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka podľa neho vyplýva, že veriteľ má nárok na úrok až do splatenia úveru, pričom zosplatenie úveru je len zmena termínu splatnosti, na ktorú má veriteľ nárok. V prípade, ak by veriteľ úver nezosplatnil, dlžník by bol povinný platiť zmluvné úroky. Dlžník je povinný platiť úroky od reálneho poskytnutia peňazí do ich reálneho vrátenia, a to či už v lehote splatnosti alebo v omeškaní. Na povinnosť platiť úroky z úveru nemá vplyv ani zosplatenie úveru, a táto povinnosť zásadne trvá do času reálneho vrátenia poskytnutého úveru. Podľa neho je nepochybné, že úročenie úveru zmluvnou úrokovou sadzbou od jeho poskytnutia až do úplného splatenia bolo jeho úmyslom a žalovanému musel byť tento zámer vzhľadom na formuláciu jasný, nakoľko s obchodnými podmienkami úveru sa žalovaný oboznámil a vyjadril s nimi súhlas podpisom na zmluve (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 32Cdo/3830/2014). Ďalej žalobca nesúhlasil s tvrdením súdu prvej inštancie, že súbežným uplatňovaním úrokov z úveru a úrokov z omeškania dochádza k hrubej nadvláde veriteľa, keďže oba typy úrokov sú diametrálne odlišným právnym inštitútom, sledujú iný cieľ a nemôže ísť o dvojité sankcionovanie dlžníka. Napokon poukázal na nejednotnú súdnu prax pri rozhodovaní o zmluvných úrokoch po zosplatení, napr. rozsudky Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 41Co/13/2018 z 16.8.2018 a sp. zn. 43Co/1/2018 z 25.1.2018, rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 11Co/22/2018 z 28.6.2018.

10. Žalovaný sa k odvolaniu žalobcu nevyjadril.

11. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP) preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti, prejednal odvolanie žalobcu bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a viazaný skutkovým stavom tak ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP) dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je čiastočne dôvodné. Odvolací súd rozsudok verejne vyhlásil dňa 25.6.2020 (§ 378 ods. 1 CSP v spojení s § 219 ods. 3 CSP).

12. V danej veci sa Poštová banka, a.s., ako veriteľ a žalovaný ako dlžník v zmluve o úvere č. XXXXXXXXXX uzatvorenej 2.12.2013 dohodli, že banka poskytne žalovanému úver 2.000 eur s dohodnutou úrokovou mierou 24,50% ročne. V zmluve bol dohodnutý konkrétny spôsob splácania úveru, a to vždy k 25. dňu kalendárneho mesiaca počnúc dňom 25.12.2013, výška anuitnej splátky spolu s poistným plnením 7,29 eura, počet splátok na 72 a dátum konečnej splatnosti úveru 25.11.2019. Veriteľ pre nesplácanie úveru dlžníkom dohodnutým spôsobom úver zosplatnil dňa 21.3.2016.

13. Zmluva o úvere uzavretá medzi stranami sporu je zmluvou spotrebiteľskou upravenou zákonom o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy. Tento zákon však neupravuje vznik úverového zmluvného vzťahu a práva a povinnosti strán, ktoré zo zmluvného vzťahu vyplývajú komplexne. Dobu po ktorú je dlžník povinný platiť úroky z poskytnutého úveru, vzťah úrokov z úveru a úrokov z omeškania, výšku úrokov z omeškania upravuje Obchodný zákonník. Zmluva o úvere je v zmysle ustanovenia § 261 ods. 6 písm. d) Obchodného zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere tzv. absolútnym obchodom a preto bez ohľadu na povahu účastníkov zmluvy o úvere je potrebné pri posudzovaní tohto právneho vzťahu vychádzať aj z ustanovenia § 497 a nasledujúcich Obchodného zákonníka o zmluve o úvere. Ustanovenia Občianskeho zákonníka sa v prípade právneho vzťahu, účastníkom ktorého je spotrebiteľ použijú vtedy, ak v Občianskom zákonníku existuje také ustanovenie, ktoré je možné prednostne aplikovať (§ 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

14. Pri rozhodovaní o odvolaní žalobcu odvolací súd zisťoval, či je správny právny záver súdu prvej inštancie, že v spotrebiteľských vzťahoch je možné priznať úroky len do splatnosti úveru, pretože po splatnosti úveru nastupuje režim sankčných úrokov z omeškania a v prípade požadovania úroku z omeškania a aj úroku z úveru by došlo ku kumulácii negatívneho postihu dlžníka ako spotrebiteľa. Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že ak nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval

úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom a že uplatnený nárok žalobcu indikuje jeho zámer dosiahnuť vyššiu sankciu než akú predstavujú úroky z omeškania.

15. Odvolaciemu súdu sú z jeho rozhodovacej činnosti známe rozhodnutia vychádzajúce z názoru, že úroky z úveru patria veriteľovi len za čas do splatnosti dlhu, ale aj rozhodnutia vychádzajúce z názoru, že povinnosť platiť úroky za poskytnutie peňažných prostriedkov v spotrebiteľských vzťahoch trvá aj po splatnosti pohľadávky až do vrátenia úveru. Otázkou existencie a výšky nároku na zaplatenie zmluvného úroku po predčasnom zosplatnení úveru riešil Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení zo 16.6.2020 sp. zn. 5Cdo/42/2020, v ktorom ako dovolací súd vychádzal z toho, že zo žiadneho ustanovenia Obchodného zákonníka, Občianskeho zákonníka a ani zákona o spotrebiteľských úveroch nevyplýva zákaz dohody účastníkov úverovej zmluvy o povinnosti dlžníka platiť úroky z úveru až do úplného splatenia úveru. Obchodný zákonník a ani Občiansky zákonník nemodifikuje trvanie záväzku platiť úrok, ani jeho výšku v prípade omeškania dlžníka s platením úveru ani v prospech dlžníka, ani v prospech veriteľa. S poukazom na ustanovenia § 497 a § 502 Obchodného zákonníka a § 9 ods. 2 písm. d) zákona o spotrebiteľských úveroch dovolací súd dospel k záveru, že v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi patrí úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.

16. Podľa uvedeného rozhodnutia najvyššieho súdu ak dlžník disponuje peňažnými prostriedkami, resp. protihodnotou za nich získanou a porušil zmluvné povinnosti nemôže profitovať z porušenia povinnosti, nakoľko zmluvné úroky sú spravidla vyššie ako úroky z omeškania. Zosplatnenie je inštitút, ktorý slúži na ochranu veriteľa, pričom podstata úverového vzťahu a jeho existencia následne zostáva zachovaná, veriteľ nemá peňažné prostriedky a patrí mu za ne dohodnutá odmena. Záväzok dlžníka platiť veriteľovi dohodnutú odmenu zostáva nedotknutý a aplikuje sa po dobu, na ktorú bol v zmluve dohodnutý, keďže dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Dlžníkovi tak zostáva záväzok platiť rovnaký úrok, ako v čase jeho dojednania, t.j. veriteľovi patrí úrok v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo alebo nedošlo.

17. S poukazom na vyššie uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu odvolací súd dodáva, že pre spotrebiteľa by bolo nevýhodné, aby platil úroky až do zaplatenia istiny, tak ako to žiadal žalobca v odvolaní. Pokiaľ by spotrebiteľ, ktorý sa pre svoju ekonomickú situáciu dostal s plnením splátok úveru do omeškania, musel v dôsledku vyhlásenia predčasnej doby splatnosti úveru platiť dohodnuté úroky až do úplného splatenia istiny, zaplatil by v konečnom dôsledku neprimerane vysokú sumu ako náhradu za poskytnutie peňazí. Dohodnuté úroky predstavujú cenu peňazí za ich poskytnutie na vopred dohodnuté obdobie, tzn. že jej výška musí byť stanovená v čase uzatvorenia zmluvy o úvere, pričom tak dlžník presne vie koľko bude povinný za poskytnuté peniaze veriteľovi zaplatiť. Dojednanie, ktorým by sa dlžník - spotrebiteľ zaviazal platiť dohodnuté úroky až do úplného zaplatenia istiny po vyhlásení predčasnej doby splatnosti úveru, by spôsobilo značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a porušovalo by ustanovenie § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

18. Aplikovaním vyššie uvedeného, t.j. že v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru patrí veriteľovi úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí, dospel odvolací súd k záveru, že žalobcovi je treba priznať aj zmluvný úrok vo výške 24,50% z dlžnej istiny 1.687,21 eura od 22.3.2016 do 25.11.2019, ako dátumu konečnej splatnosti úveru v zmysle zmluvy o úvere. Odvolací súd preto podľa ustanovenia § 388 CSP zmenil napadnutú časť zamietajúceho výroku rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobcovi navyše priznal 1.520,96 eura. Vo zvyšnej napadnutej časti odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP potvrdil, keďže žalobca v odvolaní neuviedol žiadne relevantné skutočnosti preukazujúce jej vecnú nesprávnosť.

19. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 a ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a ods. 2 a § 262 ods. 1 CSP tak, že žalobcovi priznal plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Z dôvodu zmeny napadnutého rozsudku vo veci samej (žalobca ma neúspech len v neurčitej časti príslušenstva) odvolací súd žalobcovi priznal aj plný nárok na náhradu trov prvoinštančného konania.

20. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).